

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА
На тему
«Облік і контроль використання виробничих запасів»

071 «Облік і оподаткування»

Студентки 4 курсу Байдик Поліни Олегівни
групи ОП-81а

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр.

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень.

Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ П.О.Байдик

Керівник
Завідувач кафедри к.е.н., доцент _____ Ю.С. Серпенінова

Суми 2022

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи бакалавра на тему:

«Облік і контроль використання виробничих запасів»

Студентки 4 курсу групи ОП-81а

студентки Байдик Поліни Олегівни

На підприємстві виробничі запаси виступають одним з найбільш значущих елементів виробництва. Покращення ефективності їх використання забезпечується правильним бухгалтерським обліком та контролем. Виходячи з цього, актуальним є питання підвищення ефективності використання запасів, забезпечення облікового супроводження їх надходження та використання, організація ефективного контролю за їх рухом.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є дослідження та обґрунтування теоретичних та практичних особливостей обліку і контролю запасів на прикладі ДП «Рогатинське лісове господарство», та визначення рекомендацій щодо їх удосконалення.

Об'єктом дослідження є особливості організації процесу обліку і контролю виробничих запасів та шляхів їх вдосконалення на ДП «Рогатинське лісове господарство».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, практичних і методологічних аспектів обліку і контролю використання виробничих запасів.

У ході дослідження були використані загальнонаукові методи, наприклад, аналізу та синтезу при дослідженні наукових праць, індукції та дедукції при трактуванні еволюційних етапів розвитку управлінського обліку, метод узагальнення. Також був використаний метод коефіцієнтів для розрахунків фінансових показників діяльності сільськогосподарського підприємства.

За результатами дослідження сформульовані такі висновки:

- розкрито визначення «запаси» як об'єкт обліку, а також виявлено підходи вчених щодо визначення поняття «виробничі запаси»;

- визначено суть синтетичного та аналітичного обліку запасів;
- запроваджено методичку аналізу ефективності використання виробничих запасів;
- обґрунтовано та розроблено ефективні рекомендації та методи щодо вдосконалення організації обліку виробничих запасів та використання їх на досліджуваному підприємстві, зокрема шляхом удосконалення автоматизації та інвентаризації досліджуваної ділянки обліку.

Одержані результати можуть бути використані підприємством для покращення організації та автоматизації процесу обліку і контролю наявності та руху виробничих запасів.

Ключові слова: виробничі запаси, первісна вартість запасів, собівартість запасів, бухгалтерський облік запасів, контроль запасів, інвентаризація запасів.

Кваліфікаційна робота бакалавра містить 41 сторінку, список літератури з 38 найменувань, розміщений на 3 сторінках. Робота містить 14 таблиць, 5 рисунків.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2022 рік

Рік захисту роботи – 2022 рік

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувачка кафедри
к.е.н., доцент
Ю. С. Серпенінова

ЗАВДАННЯ ДО КВАЛІФІКАЦІНОЇ РОБОТИ БАКАЛАВРА
на здобуття ступеня «бакалавр»
із спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
студентки 4 курсу, групи ОП-81а
Байдик Поліни Олегівни

Тема роботи: «Облік і контроль використання виробничих запасів»

Затверджена наказом від 13.05.2022 р. № 0348-VI

Термін подання студентом закінченої роботи: 10.06.2022 р.

Мета кваліфікаційної роботи бакалавра: дослідження та обґрунтування теоретичних та практичних особливостей обліку і контролю запасів на прикладі ДП «Рогатинське лісове господарство», та визначення рекомендацій щодо їх удосконалення.

Об'єктом дослідження є особливості організації процесу обліку і контролю виробничих запасів та шляхів їх вдосконалення на ДП «Рогатинське лісове господарство».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, практичних і методологічних аспектів обліку і контролю використання виробничих запасів

Кваліфікаційна робота бакалавра виконується на матеріалах наданих ДП «Рогатинське лісгосп» а також наукових робіт українських та зарубіжних авторів.

Орієнтовний план роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети:

РОЗДІЛ 1. ТЕОРИТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Термін подання: 10.05.2022 р.

Зміст конкретних завдань до розділу, які повинен виконати студент:

У розділі 1 систематизувати теоретичні положення впливу виробничих запасів на процес виробництва та отримання прибутку від діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 2 ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Термін подання: 30.05.2022 р.

Зміст конкретних завдань до розділу, які повинен виконати студент:

У розділі 2 проаналізувати організаційну характеристику підприємства, дослідити особливості аналітичного і синтетичного обліку запасів, визначити напрямки удосконалення обліку і контролю виробничих запасів;

Дата видачі завдання 02.02.2022 р.

Керівник кваліфікаційної

роботи бакалавра _____

Ю.С. Серпенінова

Завдання до виконання одержав _____

Байдик П.О.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРИТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	9
1.1 Економічна сутність запасів, їх класифікація.....	9
1.2 Визнання і оцінка виробничих запасів	12
1.3 Нормативно – правова база дослідження обліку і контролю виробничих запасів	15
РОЗДІЛ 2 ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	18
2.1 Загальна фінансово-економічна характеристика підприємства.....	18
2.2 Синтетичний та аналітичний облік виробничих запасів на підприємстві	24
2.3 Напрями удосконалення обліку і контролю виробничих запасів на підприємстві.....	30
ВИСНОВКИ	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	37
ДОДАТКИ.....	41

ВСТУП

Економіка України знаходиться на перехідному етапі. На такому рівні однією з головних цілей багатьох підприємств є підвищення ступеня керівництва цими підприємствами, своєчасно реагувати на ринкові зміни, намагатися якомога більше залучати інвестиційні ресурси та, найголовніше, вдосконалювати роботу з матеріальними ресурсами підприємства. Серед усіх ресурсів підприємства найбільшу питому вагу мають запаси. Зазвичай, саме виробничі запаси утворюють велику частину зі всієї суми основного капіталу. На випуск продукції та її собівартість, рентабельність та прибуток фінансового становища впливає велика кількість факторів: вартість, технічний рівень та найголовніше якість виробничих запасів.

На кожне підприємство запаси мають різний вплив. Для одного з них вони можуть бути основою рентабельної та стабільної роботи, а для іншого – маленькою частиною загальних активів. Але запорукою успішною роботи підприємства в цілому є правильне відображення запасів та їх документальне оформлення.

Облік виробничих запасів вважається дуже важким та трудомістким процесом. На різноманітних етапах розвитку та руху виробничих запасів це пов'язано не тільки з оформленням колосальної кількості первинних документів, а й з багатоманітністю самих запасів.

Саме від наявності запасів залежить весь виробничий цикл, тому вони є основою діяльності всіх підприємств. Раціональним процесом виробництва абсолютно на кожному етапі оброблення та випуску готової продукції є правильна організація надходження запасів.

Такі вітчизняні та зарубіжні вчені як: Завгородний В.П., Сопко В.В., Грабова Н.М., Ковальов В.В., Бутинець Ф.Ф., Винних Г.Т., Чаюн І.Ю., Гливенко В.В., Андрос С.В., Бабич В.В., Беренда Н.І., Андренко О.А., та інші, розглядали питання сутності виробничих запасів і зробили величезний вклад в розробку теоретичних основ та їхнього контролю.

Мета кваліфікаційної роботи: дослідження та обґрунтування теоретичних та практичних особливостей обліку і контролю запасів на прикладі ДП «Рогатинське лісове господарство», та визначення рекомендацій щодо їх удосконалення.

Досягнення мети дослідження передбачає постановку та розв'язання наступних завдань:

- дослідити зміст та економічні особливості виробничих запасів, визначити їх сутність як об'єкт обліку;
- навести класифікацію ознак та видів запасів, з'ясувати порядок їх визнання та оцінки;
- оцінити фінансові результати та стан діяльності досліджуваного об'єкта;
- розкрити особливості ведення обліку та провести економічний аналіз виробничих запасів ДП «Рогатинське лісове господарство»
- окреслити проблеми та запропонувати пріоритетні шляхи вдосконалення обліку і контролю виробничих запасів.

Об'єктом дослідження є особливості організації процесу обліку і контролю виробничих запасів та шляхів їх вдосконалення на ДП «Рогатинське лісове господарство».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, практичних і методологічних аспектів обліку і контролю використання виробничих запасів

Кваліфікаційна робота виконується на основі фінансових показників та фінансової звітності ДП «Рогатинське лісове господарство».

Для досягнення поставленої мети було використано сучасні методи дослідження, насамперед на основі системно-аналітичного методу здійснено теоретичне узагальнення наукових концепцій, а також використані законодавчі та нормативні акти.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРИТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Економічна сутність запасів, їх класифікація

Виробничі запаси знаходяться на одному із найважливіших місць у складі майна і займають високі позиції у структурі витрат будь-якого підприємства та при підрахуванні результатів його діяльності, при проясненні визначеної інформації щодо його економічного стану. Найчастіше, протягом одного року, виробничі запаси приносять певні економічні вигоди та інколи переводяться в грошовий еквівалент, тому їх можна віднести до оборотних активів підприємства[28].

Розглянемо найвідоміші види запасів: (рис.1.1)

Рис.1.1 Класифікація запасів за їх видами

Саме із веденням в дію Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, з'явився термін «запаси». До прийняття цих стандартів запаси мали не одну назву, наприклад: предмети праці, ТМЦ та інші [21]. Деякі науковці, розділивши запаси на засоби та предмети праці, поєднують матеріальні та трудові ресурси.

Порядок обліку та поняття запасів містяться в НП(С)БО 9 «Запаси», згідно якого, запаси – це активи або матеріальні ресурси, які використовуються для подальшої реалізації, знаходяться в процесі виробництва з метою задоволення потреб споживачів, зберігаються на складах або місцях відповідного призначення з ціллю управління підприємством [3].

Для кожного підприємства запаси є активами, які, за умов нормальної господарської діяльності, утримуються для продажу чи знаходяться у процесі виробництва, надання послуг та виконання робіт.

Однак, деякі вчені, надають власне визначення цієї категорії (табл.1.1)

Таблиця 1.1 Визначення поняття «запаси» різними авторами

Автори	Визначення
Ткаченко В.М. [34]	Запаси – це оборотні активи у матеріальній формі, що знаходяться у володінні підприємства та реалізують його функціонування і застосовуватимуться протягом одного операційного циклу.
Савкович В.А. [11]	Запаси – це все те, що користується попитом, але все, що виключено з процесу виробництва або індивідуального споживання; всі матеріальні, фінансові, трудові та інші ресурси, які на даний момент не використовуються.
Нашкерська Г.В. [22]	Запаси – це оборотні активи підприємства, які найчастіше використовуються в одному операційному циклі функціонування підприємств або в період до одного року.
К. Маркс [20]	Під запасами вважаються матеріальні цінності, що знаходяться на складах постачальників у вигляді готової продукції, на проміжних складах та складах споживачів.

Облікова література включає в себе безліч різних понять, які пов'язані саме з запасами та мають власне значення та пояснення. В навчальній літературі поняття «виробничі запаси» часто замінюється поняттям «матеріали». Також, деякі автори, часто вживають термін «цінності». при поясненні визначення оборотних матеріальних активів [4]. Проте, термін «цінність» є абстрактним показником, що характеризує запаси як частини, які являються користю для їх господаря.

Звичайно, ці всі визначення мають право на існування, проте, НП(С)БО 9 представляє більш точне та досконале визначення, надаючи всі можливі і неможливі випадки використання даної категорії активів[30].

Запаси, які є придбаними або самостійно виготовленими на підприємстві, що підлягають подальшій переробці називаються виробничими запасами. Саме їх і використовують для виробництва продукції.

Для цілей фінансового обліку до запасів залучають незавершене виробництво, яке виступає в формі неготових технологічних процесів.

Класифікацію запасів розглянемо у табл. 1.2[22].

Таблиця 1.2 Характеристика основних видів запасів

За призначенням	Вид	Характеристика
причина утворення	постійні	забезпечують неперервну роботу всього процесу на виробництві
	сезонні	створюються при сезонному виготовленні
за місцем розміщення	складські	утримуються в місцях відповідного призначення
	в процесі	знаходяться в виробництві
	в дорозі	продукція, яка ще не є отриманою споживачем
за ступенем фактичної наявності на виробництві	нормативні	матеріали, які відповідають запланованим обсягам
	понаднормові	запаси, що є в надлишковій кількості
за наявності в звітному періоді	початкові	кількість матеріалів на початку звітного періоду
	кінцеві	чисельність матеріалів на кінець кожного звітного періоду
по відношенню до балансу	балансові	цінності, що є у володінні підприємства та відображаються в балансі
	позабалансові	знаходяться на підприємстві через конкретні причини
за ступенем ліквідності	ліквідні	матеріали, які швидко та вільно можуть обертатись в грошовий еквівалент, без колосальних витрат
	неліквідні	не в змозі легко та швидко обертатись в грошовий еквівалент
за походженням	первинні	матеріали, які надійшли на виробництво і не піддаються обробці на ньому
	вторинні	можуть бути повторно використаними або переробними

Продовження табл. 1.2

за обсягом	вільні	перебувають у надмірній кількості
	обмежені	знаходяться в замалій кількості
за сферою використання	у сфері виробництва	матеріали, які знаходяться на етапі виготовлення
	у сфері обігу	знаходяться в обороті
	у невиробничій сфері	не використовуються в процесі виробництва

1.2.Визнання і оцінка виробничих запасів

Якщо підприємство може отримати в майбутньому економічні вигоди, які є пов'язаними з використанням запасів, то їх сміливо можна називати активами підприємства.

Запаси, які є виробленими або придбаними задля подальшого виробництва на підприємстві, відображаються в балансі за первісною вартістю[1].

У придбаних за певну плату запасів, первісною вартістю виступає їх собівартість, яка включає в себе такі фактичні витрати[9]:

1. суми ввізного мита;
2. прописані в договорі з постачальником суми, за відніманням непрямих податків;
3. невідшкодовані підприємству суми непрямих податків;
4. транспортно-заготівельні витрати (ТЗВ), які входять до собівартості придбаних матеріалів та прямо-пов'язані з доведенням до придатного стану придбаних запасів з метою подальшого використання.

Само ж поняття первісна вартість має багато значень в науковій літературі[7]:

- первісною вартістю запасів, які є безоплатно отримані на підприємство, вважається їх справедлива вартість;
- первісною вартістю запасів, які є занесеними до статутного капіталу підприємства, прийнято вважати домовлену власниками цього підприємства їх справедливую вартість;

- первісною вартістю запасів, отриманих у результаті бартера (або із доплатою однієї з сторін), є балансова вартість обмінених запасів. У випадку, якщо ця вартість перевищує справедливу, то первісною вартістю виступає саме їх справедлива вартість.

Витрати, які включаються до затрат періоду, в якому вони використовувались, не відносяться до первісної вартості(рис.1.2).

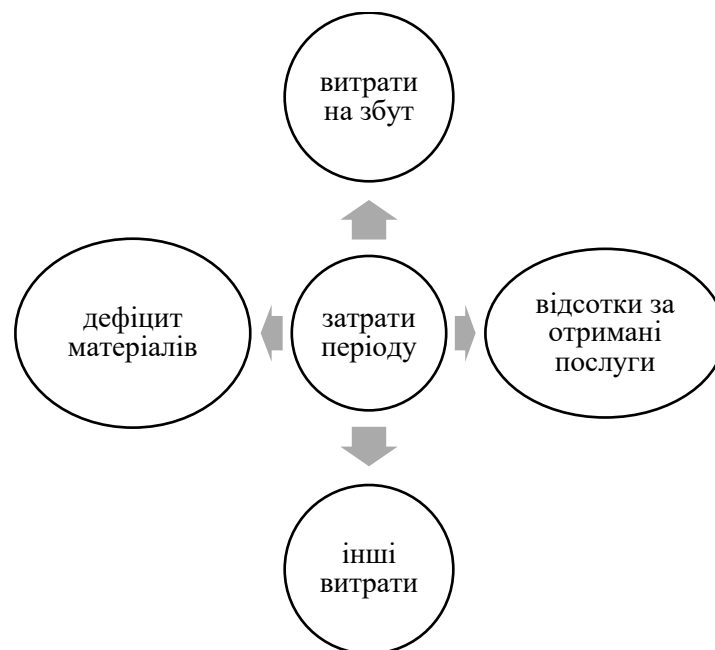

Рисунок 1.2 Витрати, які належать до затрат періоду

При формуванні облікової політики, оцінка запасів знаходиться на одному з провідних місць. Для того щоб не було їх завищення, використовується принцип обачності, який прогнозує застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки виробничих матеріалів [8].

Згідно з НП(С)БО 9, їх оцінка відбувається по одному з вказаних методів(табл.1.3)[31].

Таблиця 1.3. Методи оцінки виробничих запасів

Метод	Визначення
середньозваженої собівартості	використовується окремо для кожної сукупності запасів, які є відображеними в обліку, що мають однакові умови використання та призначення. рахується діленням загальної вартості на загальну кількість всіх товарів. відображати в обліку собівартість реалізованих товарів або продукції дозволяє саме цей метод.
нормативних витрат	полягає у споживанні правил витрат на одиницю товару, що використовується виробництвом зі складною технологією та великим обсягом запасів з урахуванням нормативних цін. цим методом також можна користуватись при перенесенні запасів з однієї балансової статті до іншої, а не лише за умови вибуття матеріалів із підприємства.
метод фіфо	сутність полягає в тому, що раніше зачислені на підприємство запаси, відпускаються першими, задля запобігання утрат від їх псування. метод фіфо є систематичним та простим у використанні, що є його перевагою. завдяки цьому, не відбувається штучне заниження або завищення вартості запасів.
ідентифікованої собівартості одиниці запасів	що запаси списуються за їх собівартістю. згідно з НП(С)БО 9 «запаси», підприємства користуються цим методом для оцінки вибуття запасів, які не можуть замінити один одного або є придбаними для спеціального замовлення. хоча метод є трудомістким та вважається, що він є найточнішим у використанні та переважає майже в усіх галузях економіки.
ціни продажу	є характерним для підприємств з роздрібною торгівлею та базується на використанні середнього відсотку торгової націнки товарів. є зручним для підприємств з роздрібною торгівлею, так як не потребує величезних обчислень.

В обліку підприємств лісозаготівлі зазвичай використовують метод ціни продажу. Адже даний метод надає найбільш точний обрахунок вартості виробничих запасів [6]. Метод за цінами продажу розраховується за такою формулою [33]:

$$СТН = P * (ЗТН + ТН) / PЗ \text{ поч.} + PЗВ \quad (1.1)$$

Де СТН – сума торгової націнки

P – роздрібна вартість

ЗТН – залишок торгових націнок на початку місяця

ТН – торгова націнка за місяць

РЗ поч. – роздрібна вартість залишку товарів на початку місяця

РЗВ – роздрібна вартість отриманих у звітному періоді товарів

При використанні різноманітних формул оцінки запасів, можна отримати абсолютно різні значення валового прибутку. Саме тому вибір підприємством правильного методу є дуже важливим процесом адже саме від цього залежить залучення інвестицій та збільшення оборотних коштів.

1.3 Нормативно – правова база дослідження обліку та контролю виробничих запасів

Державна політика в галузі бухгалтерського обліку проводиться такими установами як: Національний банк України, Державне казначейство України, Міністерство фінансів України та інакші органи виконавчої влади. Проте найголовнішим є Закон України [5].

Основними документами нормативно-правового забезпечення обліку і контролю використання виробничих запасів є: Податковий кодекс України; Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.1999 № 996-XIV (зі змінами і доповненнями); постанови і рішення Кабінету Міністрів України; накази, постанови, розпорядження, листи, роз'яснення міністерств та відомств, інструкції, положення тощо [11].

В свою чергу ведення фінансового обліку запасів представлено чотирма рівнями, які є фундаментом для будування законодавчого регулювання обліку виробничих запасів (рис.1.3.)

Перший рівень в цій системі відповідає і встановлює особливості оцінювання та визнання цінностей за умови їх використання для різних підприємств нашої країни, що користуються міжнародними стандартами з метою ведення обліку та складання звітності [22].

Другий рівень визначає мету та положення щодо підготовки фінансової звітності та її елементів, також під час створення інформації про виробничі запаси [29].

Рис. 1.3. Порядок законодавчого регулювання обліку і контролю запасів на підприємствах

До третього рівня належить Податковий кодекс України, який встановлює порядок оподаткування ПДВ цінностей при їхньому вибутті та надходженні. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» є підґрунтям бухгалтерського обліку. Він формулює складання фінансової звітності, правила введення бухгалтерського обліку та правові засади регулювання в нашій державі.

Всі юридичні особи та суб'єкти підприємницької діяльності, які ведуть облік та складають звітність, повинні дотримуватись цього закону. Згідно цьому закону, бухгалтерський облік базується на певних принципах, а саме: автономність, обачність, послідовність, періодичність, безперервність та інші [10,27].

Таким чином, всі вищевказані документи, які забезпечують контроль виробничих запасів на підприємствах України встановлено, що більш точно та повно інформація відображається в НП(С)БО 9 «Запаси» та МСФЗ 2 «Запаси», так як саме в цих документах розкривається проблема обліку виробничих запасів. І так як наша країна почала поступово переходити на міжнародні стандарти, то при огляді нормативно-правової бази потрібно спиратися саме на них.

РОЗДІЛ 2 ОБЛІК І КОНТОЛЬ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1 Загальна фінансово-економічна характеристика підприємства

Держлісгосп «Рогатинське лісове господарство» утворений на основі Букачівського, Рогатинського та інших лісництв дотеперішнього Івано-Франківського ліскокомбінату. Розташоване за адресою: Україна, Івано-Франківська область., Рогатинський район, село Руда, вулиця Галицька 13А. Лісгосп створений 13 липня 1995 року. ДП «Рогатинське лісгосп» займається наступними видами діяльності:

- 02.20 Лісозаготівлі
- 02.40 Надання допоміжних послуг у лісовому господарстві
- 16.10 Лісопильне та стругальне виробництво

Керівником організації є Варварук Роман Орестович, головним бухгалтером – Боянівська Богдана Богданівна

В 2017 році середня кількість працюючих робітників даного підприємства, складає 98 чоловік. Обсяг реалізації продукції сягає 15710тис.грн в тому ж році, при собівартості 589,95 грн за 1 кубометр готової деревини. На одного працюючого робітника середня заробітна плата складає 4618 грн.

Господарська діяльність держлісгосп формується на культивуванні тільки високоякісних насаджень, які допомагають покращенню відновлювальних, екологічних та захисних призначень лісів. Кожного року лісовим господарством формується більше ніж 15 гектарів лісових насаджень, догляд за якими відбувається на території, яка займає площу близько 100 га. Під органічне зарощування залишається територія площею 25 га. Також на площі понад 4 га вирощується приблизно пів мільйони посадового матеріалу.

Так як лісовий фонд знаходиться в постійному користуванні нашим підприємством, то його загальна площа складає 14988 га.

Для більш якісного аналізу діяльності даного господарства необхідно провести дослідження динамічних змін фінансово-економічних показників. Це є одним з найважливіших етапів аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства(табл. 2.1), адже за їх допомогою можна визначити та проаналізувати розвиток чи занепад діяльності будь-якого підприємства. Середній абсолютний приріст вказує на збільшення або зменшення показника в порівнянні з потрібним роком.

Таблиця 2.1 – Фінансово-економічні показники діяльності підприємства за 2019-2021 рр.

Показники	Рік			Середній абсолютний приріст (або середній темп росту)
	2019	2020	2021	
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції(товарів, робіт, послуг) тис. грн	23122	18489	14704	(4209)
Собівартість реалізованої продукції(товарів, робіт, послуг)	16962	14443	11288	(2837)
Валовий прибуток, тис. грн	6160	4046	3416	(1372)
Чистий прибуток, тис. грн	80	-	52	-
Валюта балансу, тис. грн	8969	9942	9251	141
Власний капітал, тис. грн	2150	2104	(2451)	2254,5
Власні оборотні кошти, тис. грн	4432	5838	5736	650
Дебіторська заборгованість, тис. грн	1768	2748	3853	652
Кредиторська заборгованість, тис. грн	3717	2592	2885	(416)

Виходячи з даних, наведених в таблиці, основні економічні показники діяльності підприємства за 2021 рік, в порівнянні з 2019 роком значно погіршились. Підтвердженням цього є зменшення майже всіх показників в 2021 році.

Чистий дохід від реалізації продукції(товарів, робіт, послуг зменшився 8418тис.грн. Так як цей вид доходу погіршився, то це пов'язано з собівартістю

реалізованої продукції, яка також знизилась на 5674 тис. грн. Власні оборотні кошти збільшились на 1304 тис. грн. Ці зміни, насамперед були викликані економічною кризою підприємств лісозаготівлі через початок пандемії в Україні та світі.

Для більш детального аналізу розрахуємо показники ліквідності та платоспроможності підприємства (табл. 2.2).

Таблиця 2.2 – Показники ліквідності та платоспроможності підприємства за 2019-2020 роки.

Показник	Рік			Середній темп росту(приросту)	Критичне значення
	2019	2020	2021		
Коефіцієнт грошової платоспроможності (абсолютної ліквідності)	0,008%	0	0,007%	0,03%	0,2-0,3
Коефіцієнт розрахункової платоспроможності (швидкої ліквідності)	0,28%	0,36%	0,34%	0,03%	0,7-0,8
Коефіцієнт ліквідної платоспроможності	0,65%	0,74%	0,49%	(0,08)	>1
Чистий оборотний капітал, тис. грн	(2552)	(1766)	(5737)	3185	-

Джерело: складено автором на основі [13]

Головною метою для підприємства є отримання прибутку на основі швидкого перетворення активу на грошові кошти і без втрати його ринкової вартості, тобто його ліквідність. Оцінюючи цей процес можна проаналізувати достатність оборотних активів, що слугують для погашення поточних зобов'язань. Найважливішою умовою для господарської діяльності підприємства є платоспроможність, за її допомогою можна охарактеризувати можливість здійснювати платежі та виконувати грошові зобов'язання.

Розрахунок показників ліквідності та платоспроможності показав, що коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2019 році становив 0.008%, а в 2021 році знизився до 0,007%, що не сильно відрізняється. А середній темп росту складає 0,03%, що досягає критичного значення. Тобто величина цього значення

достатньо висока і це означає, що активами швидкої ліквідності підприємству буде важко покрити платіжні вимоги.

Проведення розрахунків по групах також є доречним: сировина й матеріали, паливо, тара й тарні матеріали, матеріали передані в переробку, запасні частини, та інші матеріали. Узагальнення оцінки роботи підприємством з матеріально-технічного забезпечення створюється за допомогою узагальнюючої таблиці. (табл.2.3).

Таблиця 2.3 Стан матеріально-технічного забезпечення ДП «Рогатинське лісове господарство»

Вид продукції	Рік			Відхилення, +-	Відсоток виконання
	2019	2020	2021		
Сировина й матеріали	12153,12	13248,25	15558,07	+404,95	103,3%
Паливо	3301,50	3403,07	3516,0	+215,5	106,5%
Тара і тарні матеріали	532,62	536,26	547,52	+15,9	102,9%
Матеріали, передані в переробку	8374,00	8252,33	8127,55	-246,45	97,0%
Запасні частини	622,60	619,09	612,3	-9,3	98,4%
Інші матеріали	56,75	55,55	43,30	-12,45	77,1%
Разом	21590,59	21395,06	21748,74	+158,15	100,7%

Джерело: складено автором на основі [13]

За допомогою вищевказаних розрахунків можна визначити, що загальний відсоток 100,7% вказує на досить непоганий рівень роботи відділу матеріально-технічного забезпечення підприємством. Також слід взяти до уваги, що сировина й матеріали складають більшу половину від всієї суми.

Залежно від конкретного об'єкта аналізу та видів його діяльності, за допомогою статей фінансової звітності – Балансу і Звіту про фінансові результати, можна провести аналіз ефективності господарської діяльності в порівнянні статей балансу поточного року з попередніми. 2019 рік виступатиме базовим, тобто 100%. З цією інформацією можна поррахувати значення цього показника в 2020-2021 роках у %. (табл. 2.4)

Таблиця 2.4 – Горизонтальний аналіз основних статей балансу підприємства за 2019 – 2021 роки.

Показники	Роки					
	2019		2020		2021	
	Значення	%	Значення	%	Значення	%
Нематеріальні активи	-	-	-	-	-	-
Первісна вартість	-	-	-	-	-	-
Накопичена амортизація	-	-	-	-	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	455	105.27%	479	100%	479	105.2%
Основні засоби	4082	88.8%	3625	83.7%	3036	74.3%
Первісна вартість	7404	101.7%	7531	98.3%	7406	100.02%
Знос	3322	117.5%	3906	111.8%	4370	131.5%
Запаси	820	191.9%	1574	95.6%	1505	183.5%
Готова продукція	13	1607.7%	209	69.8%	146	1123.0%
Дебіторська заборгованість	1768	155.4%	2748	-	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	308	97.4%	300	-	-	-
Гроші та їх еквіваленти	56	1.8%	1	-	-	-
Зареєстрований(пайовий) капітал	1589	100%	1589	100%	1589	100%
Нерозподілений прибуто(непокритий збиток)	56	114.2%	64	(6934.4%)	(4438)	(7925%)
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	-	-	-	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	218	147.2%	321	99.3%	319	146.3%

Джерело: складено автором на основі [13]

Як видно з таблиці, жоден з трьох років не має стабільного значення. Тобто не можна визначити, який з років мав кращий вплив на підприємство. Проте готова продукція, в 2019 році мала найменше значення 13, а в 2020 році досягла значення 209 але в 2021 році знову зменшилась до 146. Це значення

також дуже вплинуло на зменшення чистого прибутку, що звичайно, є великою проблемою для підприємства.

Інші поточні зобов'язання в 2020 та 2021 роках не суттєво змінилися, 321 та 319 відповідно, але змінилися в порівнянні з 2019 роком, показники тоді склали 218.

Вартість основних засобів також зменшилась. В 2019 році вона складала 4082, а в 2021 році вже 3036. Це єдиний показник, який в 2019 році в порівнянні з іншими роками мав найбільше значення.

Точно можна сказати, що нерозподілений прибуток(непокритий збиток) в 2021 році в порівнянні з 2019 роком зменшився на 7925%.

Також є такий вид аналізу як вертикальний(табл.2.5), використовується для внутрішньої структури звітності. Валюта балансу є цілою частиною, тобто 100%. Цей метод аналізу застосовується для прорахунку частки кожної статті групи.

Таблиця 2.5 – вертикальний аналіз основних статей балансу підприємства за 2019 – 2021 роки.

Показники	Роки					
	2019		2020		2021	
	Значення	%	Значення	%	Значення	%
Нематеріальні активи	-	-	-	-	-	-
Незавершені капітальні інвестиції	455	5,07%	479	4,81%	479	5,17%
Основні засоби	4082	45,6%	3625	36,4%	3036	32,8%
Запаси	820	9,14%	1574	15,8%	1505	16,2%
Готова продукція	13	0,14%	209	2,1%	146	1,57%
Дебіторська заборгованість	1768	19,7%	2748	27,6%	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	308	3,43%	300	3,01%	-	-
Всього активу	8969	100%	9942	100%	9251	100%
Гроші та їх еквіваленти	56	0,62%	1	0,01%	-	-

Продовження табл. 2.5

Зареєстрований(пайовий) капітал	1589	17,7%	1589	15,9%	1589	17,1%
Нерозподілений прибуто(непокритий збиток)	56	0,62%	64	0,64%	(4438)	(47,9%)
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	-	-	-	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	218	2,43%	321	3,22%	319	3,44%
Всього пасиву	8969	100%	9942	100%	9251	100%

Джерело: складено автором на основі [13]

Дивлячись на цю таблицю, видно що основні засоби займають переважну частку від загальної суми балансу 3625, що складає 36,4%. Гроші та їх еквіваленти в 2020 році, в порівнянні з 2019 роком, зменшились в 56 разів. Дебіторська заборгованість також займає немалу частку 27.6 % та в 2021 році взагалі відсутня.

Нерозподілений прибуток в 2021 році в порівнянні з 2019 та 2020 роками має від'ємне значення (4438) або ж (47.9%). Зареєстрований капітал залишається незмінним протягом трьох років та складає 1589 та 17,1%. Кредиторська заборгованість відсутня в 2019-2020 роках включно.

З наведених вище таблиць можна зробити висновок, що виробничий потенціал в досліджуваних нами роками є досить нестабільним, та не можна сказати який рік був краще для діяльності підприємства, на це впливає кількість виробничих запасів.

2.2 Синтетичний та аналітичний облік виробничих запасів на підприємстві

Для того щоб узагальнити певну інформацію щодо наявності і руху виробничих запасів, які належать підприємству, використовують рахунок 20 «Виробничі запаси». Він є активним та застосовується для відображення різноманітних господарських операцій. Дебет цього рахунку відображає оприбуткування виробничих запасів, а кредит їх вибуття. Вартість різних

видів запасів обліковується на субрахунках рахунку 20 «Виробничі запаси», характеристика субрахунків наведена в табл. 2.6

Таблиця 2.6 Характеристика субрахунків рахунку 20 «Виробничі запаси»

Назва	Призначення
201 «Сировина й матеріали»	Облік наявності та руху основних матеріалів та сировини, які є необхідними для створення продукції
202 «Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби»	Облік наявності та руху напівфабрикатів, які є придбаними для комплектації продукції на випуск, що потребують витрат з процесу їх збирання чи обробки
203 «Паливо»	Облік наявності та руху пального, яке використовується для експлуатації транспортних засобів та опалення тих чи інших нерухомостей.
204 «Тара й тарні матеріали»	Облік наявності та руху різноманітних видів тари чи матеріалів для їх виготовлення, крім випадків коли тара є господарськими інвентарем
205 «Будівельні матеріали»	Облік наявності та руху матеріалів чи обладнання, які використовуються для будівництва або виготовлення потрібних конструкцій
206 «Матеріали, передані в переробку»	Облік наявності та руху переданих в процес переробки матеріалів, які потім входять до складу собівартості виготовлених з них виробів.
207 «Запасні частини»	Облік наявності та руху запасних частин, які використовуються в ремонтних роботах або заміни тих чи інших частин
208 «Матеріали сільськогосподарського призначення»	Облік наявності та руху спеціальних добрив, за допомогою яких ведеться боротьба зі шкідниками. Також на цьому субрахунку відображаються необхідні для висаджування насіння.
209 «Інші матеріали»	Облік наявності та руху відходів виробництва чи браку.

В ДП «Рогатинське лісгосп» використовуються певні субрахунки для обліку запасів: 201 «Сировина й матеріали», 203 «Паливо», 207 «Запасні частини», 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення», 209 «Інші матеріали». Надходження цих видів запасів відбувається за допомогою підзвітних осіб за готівковий або безготівковий розрахунок. На складі серед залишків найвищу ціну мають паливо та матеріали.

Аналітичний облік виробничих запасів на нашому підприємстві ведеться в спеціальних карточках, що мають інформацію про залишки та надходження всіх видів запасів. Також ДП «Рогатинське лісгосп» розробило

власні відомості при використанні програмного забезпечення для полегшеного ведення синтетичного обліку виробничих запасів. Приклад заповнення господарських операцій наведено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7 Бухгалтерські операції з обліку виробничих запасів ДП «Рогатинське лісгосп» за грудень 2021 року.

Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума
Переведено МШП на склад виробничих запасів	20	22	4328,00
Отримано виробничі запаси	201	3721	23569,21
Відображено Пк з ПДВ	641	3721	4713,84
Отримано запаси від постачальників	203	631	58970,71
Відображено Пк з ПДВ	641	631	1178,14
Списано виробничі витрати на адміністративні витрати	92	203	5280,87
Списано виробничі запаси на надання послуг	949	201	2369,12

Джерело: складено автором на основі [13]

В «Балансі» або в ф. № 1 запаси відображаються в рядку 1100 «Запаси», при їх застосуванні їхня вартість додається до різних видів операційних витрат у «Звіті про фінансові результати» або ф. № 2 та записується в рядку 2180 «Інші операційні витрати».

Розглянемо основні техніко-економічні показники підприємства, що відображені у звітності підприємства за 2019-2020 роки (табл. 2.8).

З таблиці видно, що обсяг деревини всього у відсотках росту 2020 року до 2019 року складає 82.%, що є досить непоганим показником. Залишки лісопродукції в 2020 році складає 2,13. Що відрізняється від показників 2019 року 1.742. Такі залишки були спричинені недостатнім попитом на лісопродукцію через пандемію у світі.

Таблиця 2.8 – Техніко-економічні показники діяльності ДП «Рогатинське лісгосп» за 2019-2020 рр.

№ п/п	Показники	Один .вим	12 міс .2020	12 міс .2019	Відхиленн я 2020р. до 2019р.+, -	% росту 2020 р. до 2019р
1.	Обсяг заготівлі деревини, всього	т. кб м	22,783	27,815	-5,032	82,0
	в т.ч. ГК	т. кб м	13,889	14,754	-0,865	94,0
	РП з ВЛГ	т. кб м	8,894	13,061	-4,167	68,0
	Питома вага ГК	%	0,61	53	8	115,0
2.	Залишки лісопродукції	т. кб м	2,13	1,742	0,388	122,0
	в % до заготівл	%	9,3	6,3	3	147,0
3.	Собівартість 1 кбм заго деревини	Грн.	872,15	830,06	42,9	105,0
4.	Середньореалізаційна ці на загот. деревини	Грн.	792,6	855,5	-57,9	93,0
5.	Прибуток на 1 кбм загот. деревини	Грн.		25,44		
6.	Рентабельність 1 кбм загот. деревини	%		3,1		
7.	Обсяг заготівлі деревини методом підряду	т. кб м	14,153	16,786	-2,633	84,0
8.	% заготівлі методом підряду	%	62,1	60,3	1,8	103,0

Джерело: складено автором на основі [13]

Проте показники собівартості 1 кбм заготовленої деревини за 2 досліджувані роки відрізняються тільки на 42,9, 2019 рік і в цьому випадку має більш кращі показники. Прибуток та рентабельність на 1 кбм заготовленої деревини в 2020 році взагалі є відсутніми показниками, проте в 2019 році складають 25,44 та 3,1 відповідно.

Обсяг заготівлі деревини методом підряду в 2019 році мав значення на 2,633 менше ніж в 2020 році та у відсотках росту років склав 84%.

Відсоток заготівлі методом підряду в 2020 році склав 62,1, що на 1,8 більше ніж показники 2019 року.

Контроль за збереженням та використанням виробничих запасів на підприємстві є одним з найважливіших факторів, що впливають на його успішне функціонування та господарську діяльність.

На підприємстві основним методом здійснення контролю за рухом запасів є проведення інвентаризації.

Інвентаризація виробничих запасів проводиться до 15 числа останнього місяця кожного кварталу, за допомогою комісії до якої належать бухгалтер, менеджер та директор. Після цього, робиться фінальний етап це занесення наявності запасів до інвентаризаційного опису, кожна сторінка якого містить кількість товару та підпис матеріально-відповідальної особи.

Під час інвентаризації запасів визначається фактична їх наявність, яка звіряється з даними бухгалтерського обліку. При цьому до інвентаризаційного опису вносяться окремо види запасів кожного найменування.

Отже, важливим елементом контролю за рухом і збереженням виробничих запасів є інвентаризація яка забезпечує порівняння нормативних і фактичних витрат паливо, а також встановлення та відображення в бухгалтерському обліку фактів перевитрачання (надлишку), а також нестачі.

Надлишки у бухгалтерському обліку включаються до інших доходів операційної діяльності підприємства за кредитом субрахунку 719 «Інші доходи від операційної діяльності» у кореспонденції з дебетом відповідних субрахунків 20 рахунку. Наприкінці звітного періоду суму, відображену на субрахунку 719, списують у кредит субрахунку 791 «Результат операційної діяльності».

В таблиці 2.9 наведено приклад відображення в обліку господарських операцій після проведеної інвентаризації на досліджуваному підприємстві з виявленням надлишків.

Таблиця 2.9 – Відображення в обліку надлишків виробничих запасів

№	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума, грн.
1.	Відображено надлишки	20	719	2400,00
2.	Суму надлишків віднесено на фінансовий результат підприємства	719	791	2400,00

Нестачі запасів, виявлені під час інвентаризації включаються до інших операційних витрат та доки на підприємстві встановлюється винна особа відображаються за дебетом субрахунку 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей» у кореспонденції з кредитом субрахунків 20 рахунку.

Також на підприємстві у разі виникнення нестач у межах норм природного убутку, так і наднормативних нестач керуються п.27 П(С)БО 9 «Запаси». Згідно з цим пунктом вартість повністю втрачених (зіпсованих або тих, яких не вистачає) запасів списується на витрати звітного періоду.

В таблиці 2.10 наведено приклад відображення в обліку господарських операцій після проведеної інвентаризації з виявленням нестачі запасів на суму 1000,00 грн.

Таблиця 2.10 – Відображення в обліку господарських операцій з виявленням нестачі

№	Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума, грн.
1.	Списано суму нестачі виробничих запасів	947	201	1000,00
2.	Матеріально відповідальній особі пред'явлено суму збитків	375	716	1200,00
2.	Матеріально відповідальна особа відшкодувала збитки	301	375	1200,00
4.	Відображено суму ПДВ	716	641	200,00
5.	Зараховано на доходи підприємства частину відшкодування	716	791	1000,00

Таким чином, контроль за збереженням та використанням виробничих запасів на підприємстві здійснюється у відповідності до чинного законодавства. Контроль на підприємстві здійснюється за допомогою інвентаризації залишків, яка проводиться щомісячно.

2.3 Напрями удосконалення обліку і контролю виробничих запасів на підприємстві

Важливою умовою ефективної діяльності будь-якого підприємства є раціональне використання та розподіл ресурсів підприємства, забезпечення дієвого контролю за їх рухом. Проте для того, щоб досягти цієї мети підприємству необхідно мати стратегію свого розвитку, враховуючи всі свої проблеми та недоліки.

В ДП «Рогатинське лісгосп» основною проблемою обліку виробничих запасів є методичний підхід до оцінки виробничих запасів, тобто лісових масивів. На підприємстві використовується метод за цінами продажу, проте на сьогоднішній він не дає змоги достатньо точно оцінити весь об'єм лісового масиву і тим паче даний при оцінці лісових масивів за даним методом до обрахунку включається сума коштів на доступ до території, що значно завищує ціну таких запасів в кінцевому вигляді.

Натомість на підприємствах лісозаготівлі оцінку запасів можна здійснити і без доступу до території лісових масивів. І для того щоб більш комплексно оцінити лісовий ресурс необхідно застосувати теорію загальної економічної оцінки лісових ресурсів (рис 2.1.)

Адже використовуючи цю теорію ми дотримуватимемось теорії сталого розвитку у тому, що економічна вартість збереження лісу буде перевищувати вартість його використання. Таким чином підприємство не буде витратити кошти на доступ до території і це значно вплине на оцінку лісових масивів у бік зменшення.

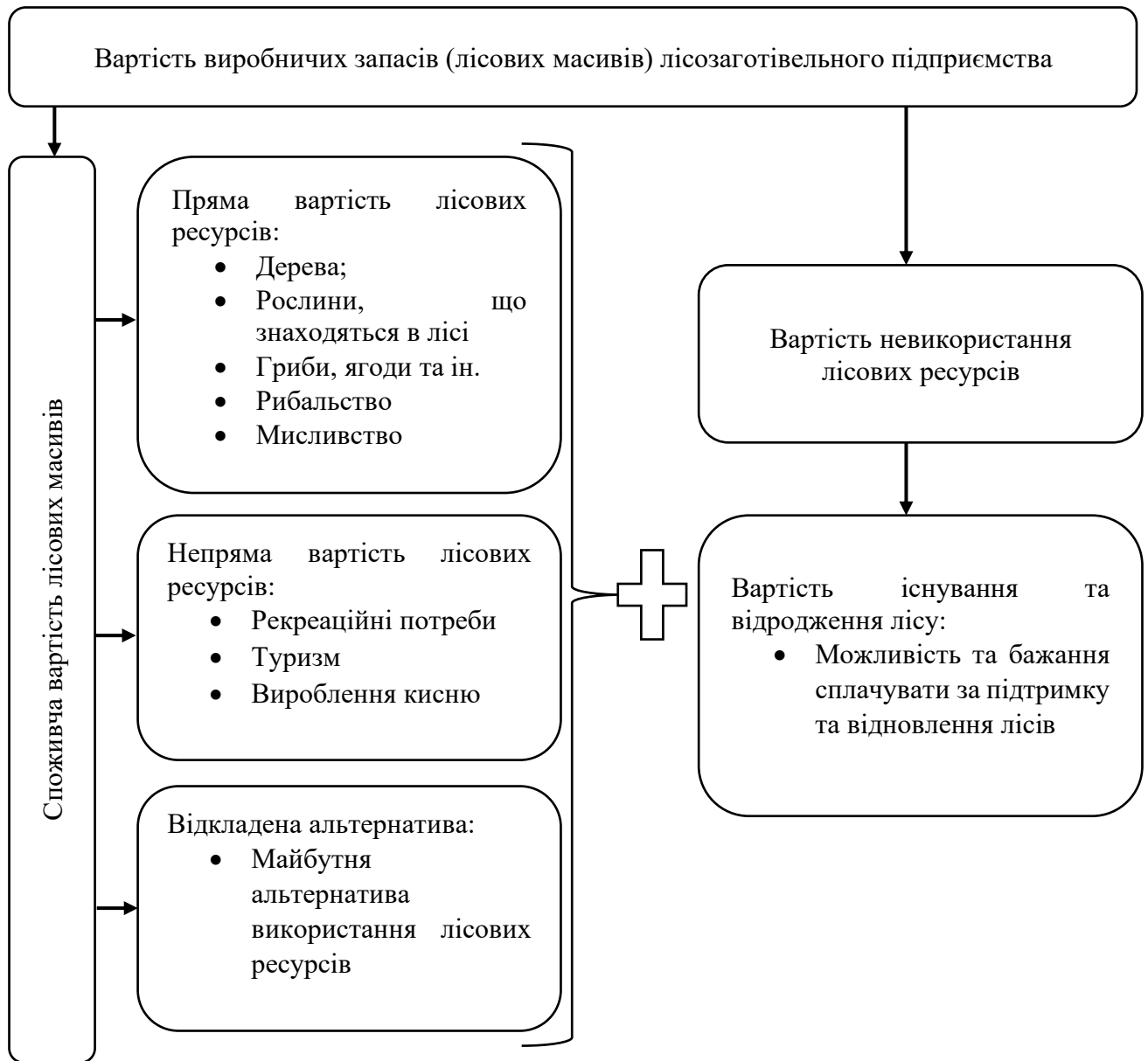

Рисунок 2.1 Використання теорії загальної економічної оцінки для підприємств лісозаготівлі

Джерело: розробка автора

Ще однією з проблем обліку виробничих запасів на даному підприємств є те що витрати на перераховані роботи нікуди не включаються, або включаються до собівартості продукції. Проте для більш правильного ведення обліку відповідно до цілей сталого розвитку та міжнародного законодавства необхідно виділити для таких окремих субрахунк 391

рахунку 39 «Витрати майбутніх періодів». І хоча цей показник включається до складу оборотних активів в майбутньому підприємству потрібно буде об'єднувати витрати поточного та довгострокового характеру пов'язані із лісовими запасами.

Тимчасові споруди у лісі вироблені з матеріалів власного виробництва також обліковуються одразу на рахунку або 10 «Основні засоби», або спочатку обліковуються на 23 «Виробництво», а потім переводяться на 20 «Запаси». Такий облік ускладнює процес ведення звітності на даного підприємстві. Тому альтернативою до цього буде облік тимчасових споруд на субрахунку 231 рахунку 23 «Допоміжні виробництва». А після того як будівництво таких споруд буде завершено, залежно від терміну корисного використання, їх буде зараховано на рахунки 10 «Основні засоби» або просто до оборотних активів.

Наступним проблемним аспектом що потребує удосконалення є потреба удосконалення автоматизації обліку та контролю досліджуваної ділянки на обраному підприємстві.

Для організаційного удосконалення обліку запасів доцільно застосовувати автоматизовані системи обліку.

На початковому етапі потрібно забезпечити автоматизацію робочих місць (АРМ) спеціалістів з обліку запасів. На рівні підприємства функціонуватиме загальна система, яка забезпечує обробку інформації з усіх відділів підприємства. Запровадження автоматизації забезпечить підвищення ефективності обліку і контролю зберігання, приймання та передачі виробничих запасів.

Дана дворівнева система комплексної автоматизації обліку запасів поділяється на виконавчий та управлінський функціонал (рис. 2.2).

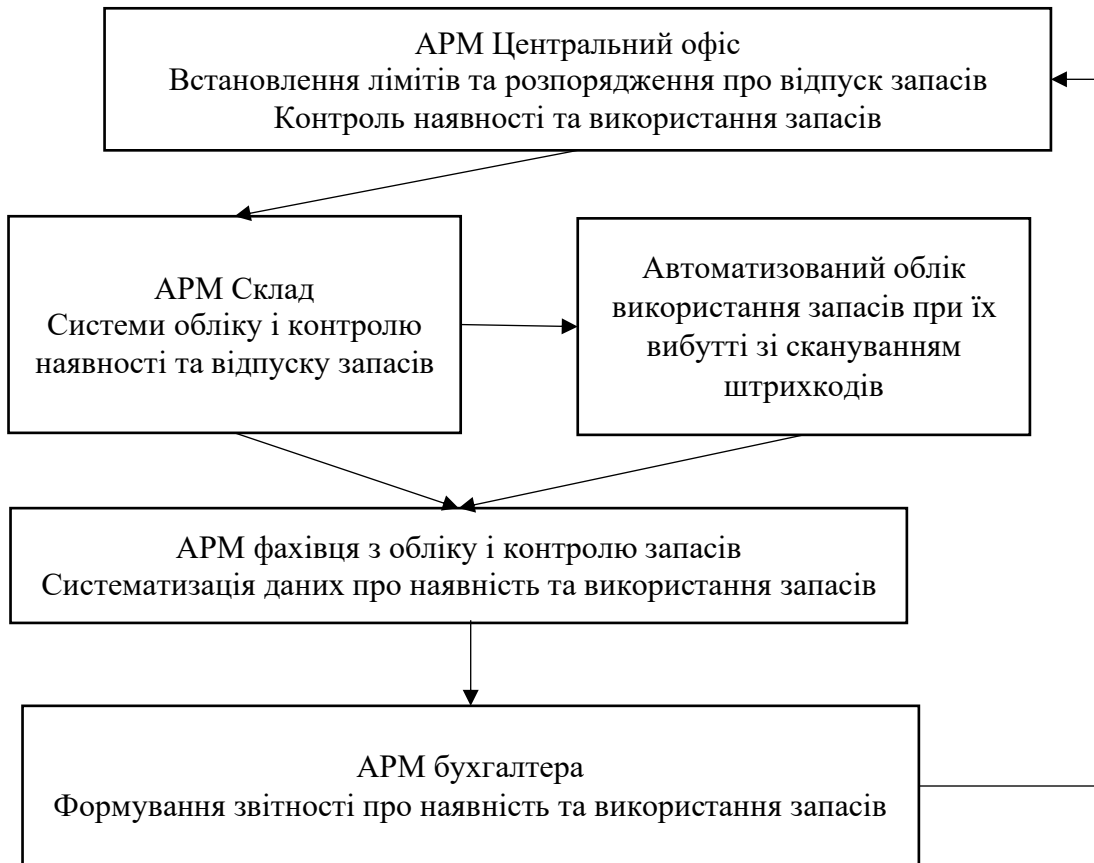

Рисунок 2.2 – Система автоматизації обліку і контролю наявності та використання виробничих запасів

Наступним проблемним аспектом що потребує удосконалення є інвентаризація запасів, яка є основним прийомом внутрішнього контролю.

Методика організації і проведення інвентаризації, що застосовується на практиці досліджуваного підприємства, не є досконалою, вона не формує цілісного уявлення про стан і рух запасів, проводиться з багатьма порушеннями. Зокрема, потрібно чітко визначити процедуру формування розміру відшкодування завданих збитків в результаті виявлених нестач запасів.

Найпоширенішою підставою для вирішення питань щодо матеріальної відповідальності є наявність договору про повну матеріальну відповідальність, який може бути як індивідуальний, так і колективний. Крім того, існують різні методики визначення розміру відшкодування збитків, які можуть передбачати в тому числі і визначення розміру шкоди в кратному

обчисленні (рис. 2.3)

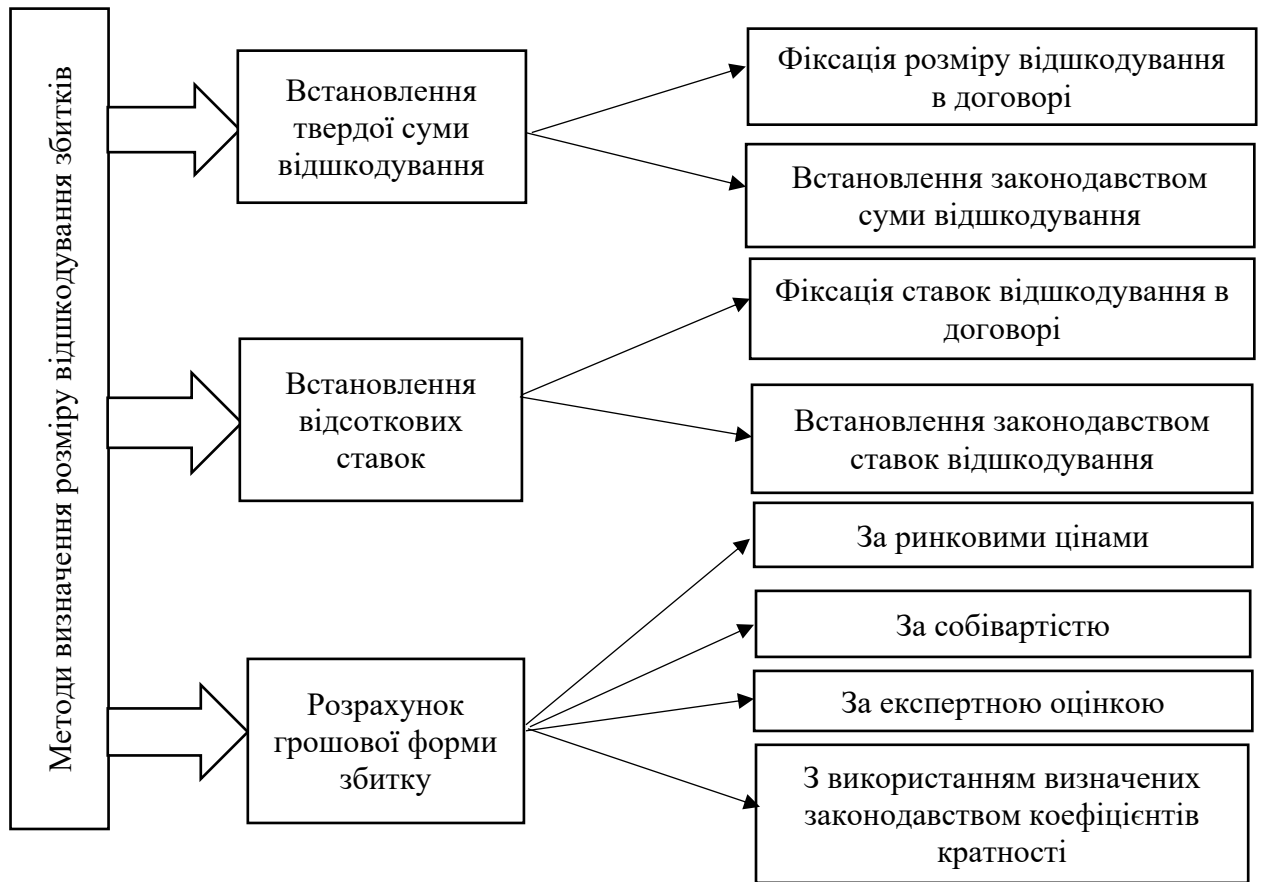

Рисунок 2.3 – Основні методики визначення розміру відшкодування збитків в результаті виявлених нестач запасів на підприємстві

Таким чином, за результатами проведеного дослідження діяльності ДП «Рогатинське лісгосп» запропоновані шляхи удосконалення обліку і контролю виробничих запасів, що дозволить ефективно використовувати інформацію щодо їх руху та оптимізувати дану ділянку обліку. В свою чергу, наведена система автоматизації обліку наявності та використання запасів значно полегшить ведення їх обліку та контролю на підприємстві. Запропоновані методики дадуть змогу оптимізувати виробництво лісозаготівлі та покращать показники діяльності аналізованого підприємства.

ВИСНОВКИ

Виробничі запаси є одними з найважливіших на підприємстві, адже завдяки їм, і створюється продукція для подальшого отримання прибутку. Забезпечення підприємства запасами є головною умовою здійснення процесу виробництва.

Кваліфікаційна робота виконана за матеріалами ДП «Рогатинське лісове господарство», на основі якого й було здійснено дане дослідження. Також проведено заходи та описано пропозиції задля вирішення питань з метою покращення обліку і контролю виробничих запасів на підприємстві.

Чим ефективніше буде управління виробничими запасами, тим швидше відбудуватиметься поліпшення виробленої продукції. Недоліки в організації бухгалтерського обліку викликають багато запитань щодо їх надходження та утримання. Якісний та вдосконалений метод оцінки виробничих запасів сприяє збільшенню реалізації товарів, та їх випуску, що дає змогу підприємству вийти на новий, більш кращий рівень його фінансового стану.

В наш час є проблема щодо своєчасного й оперативного вирішенню питань аналізу за надходженням та впорядкуванню системи документального забезпечення всіх операцій з обліку. Тому необхідно запровадити сучасні технології, які забезпечать передумови отримання якісної інформації.

В ДП «Рогатинське лісгосп» основною проблемою обліку виробничих запасів є потреба розробки методичного підходу до оцінки виробничих запасів, тобто лісових масивів. На підприємстві використовується метод за цінами продажу, проте на сьогоднішній він не дає змоги достатньо точно оцінити весь об'єм лісового масиву і тим паче даний при оцінці лісових масивів за даним методом до обрахунку включається сума коштів на доступ до території, що значно завищує ціну таких запасів в кінцевому вигляді.

Натомість на підприємствах лісозаготівлі оцінку запасів можна здійснити і без доступу до території лісових масивів. І для того щоб більш комплексно оцінити лісовий ресурс необхідно застосувати теорію загальної економічної оцінки лісових ресурсів.

Адже використовуючи цю теорію ми дотримуватимемось теорії сталого розвитку у тому, що економічна вартість збереження лісу буде перевищувати вартість його використання. Таким чином підприємство не буде витратити кошти на доступ до території і це значно вплине на оцінку лісових масивів у бік зменшення.

Для організаційного удосконалення обліку запасів доцільно застосовувати автоматизовані системи обліку. Запровадження автоматизації забезпечить підвищення ефективності обліку і контролю зберігання, приймання та передачі виробничих запасів. Дана дворівнева система комплексної автоматизації обліку запасів поділяється на виконавчий та управлінський функціонал.

Методика організації і проведення інвентаризації, що застосовується на практиці досліджуваного підприємства, не є досконалою, вона не формує цілісного уявлення про стан і рух запасів, проводиться з багатьма порушеннями. Зокрема, потрібно чітко визначити процедуру формування розміру відшкодування завданих збитків в результаті виявлених нестач запасів.

Найпоширенішою підставою для вирішення питань щодо матеріальної відповідальності є наявність договору про повну матеріальну відповідальність, який може бути як індивідуальний, так і колективний. Крім того, існують різні методики визначення розміру відшкодування збитків, які можуть передбачати в тому числі і визначення розміру шкоди в кратному обчисленні.

Таким чином, аналізуючи та даючи оцінку якості введення обліку надходження та формування собівартості на ДП «Рогатинське лісгосп», можна зробити висновок, що використовувана форма обліку потребує врахування виявлених зауважень та розроблених пропозицій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безруких П. С. Надходження запасів: податковий та бухгалтерський облік // Бухгалтерський облік і аудит. – 2017. – № 2. – С.14-46.
2. Бержанір І.А. Проблеми та напрями вдосконалення обліку виробничих запасів на підприємствах України / І.А. Бержанір, Т.А. Демченко, А.А. Кістол // Економічний простір. – 2016. – №107. – С. 63-65
3. Бондар М.І.,Звітність підприємств: навч. посіб./ М.І. Бондар. – К.: ЦУЛ, 2015. – 570 с. Бондар Ю. Робочі документи аудитора. Лід Скедьюли та програми. Аудиторська вибірка: посібник. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство». 2017. 396 с.
4. Бухгалтерський облік: нормативна база / С. Ільяшенко. – Х.: Фактор, 2017. – 264 с
5. Вороная Н., Нестеренко М., Чернишова Н. Вибуття запасів. Податки & бухоблік. 2018. Червень
6. Вороная Н., Нестеренко М., Чернишова Н. Надходження запасів. Податки & бухоблік. 2018. Червень
7. Горбунова А.В. Логістичний підхід як інструмент фінансування товарно-матеріальних запасів промислових підприємств / А.В. Горбунова // Держава та регіони, 2016. – №6. – С.136-39.
8. Гордієнко Н.І., Харламова О.В., Мізік Ю.І., Конопліна О.О. Аудит: методика і організація : навч. посібник. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова. 2017. 319с.
9. Горщар В. 1С: Запаси на складах та у виробництві. Запаси на складу та у виробництві / В. Горщар // Бухгалтерія. Збірка систематизованого законодавства. – 2017. – Випуск 8. – С. 212 – 226
10. Гуренко Т. Економічна сутність та оцінка запасів / Т. Гуренко // Бухгалтерія в сільському господарстві, 2016. – №2. – С.22-25.
11. Дацко К. П. Обліково-аналітичне забезпечення управління оборотними активами підприємства: автореф. дис. на здобуття наукового

ступеня канд. екон. наук : 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» / К. П. Дацко. - Київ, 2016. - 20 с

12. Демченко Т. А. Чвертко Л.А. Проблеми обліку виробничих запасів та напрями його вдосконалення на підприємстві. Економічні горизонти. -2017. - № 1(2). -С. 48–56.

13. Державне підприємство «Рогатинське лісове господарство» URL: <https://rogatynlis.if.ua/informatsiya-pro-listnytstvo/meta-napryamy-diyalnosti/>

14. Інструкція «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» від 30.11.1999р. №291/ за ред. від 10.08.2021р. № z0893-99.

15. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України 30.11.99 р. №291. Дата оновлення: 29.10.2019 р.

16. Лях С. Нормативно-правове забезпечення обліку виробничих запасів на сільськогосподарських підприємствах / С. Лях // Молоді науковці аграрники: традиційні й нові аспекти досліджень : тези доповідей науковопрактичної конференції молодих вчених і студентів 25.02-28.02.2020 р. : В 2 т. – Том 1. – Дніпро : Друкарня «Стандарт» (ПП Бойко В.В.), 2020. – С. 9-11

17. Лях С. Основні завдання обліку виробничих запасів в сільськогосподарських кооперативах / С. Лях, О. Ткаченко // Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали XI Міжнародної науково-практичної інтернетконференції 29-30 жовтня 2020 р. : В 2 т. – Том 1. – Дніпро : Видавничополіграфічний центр «Гарант СВ», 2020. – С. 36-37

18. Лях С.С. Удосконалення контролю виробничих запасів в сільськогосподарському кооперативі / С.С. Лях, О.С. Ткаченко // Облікова, фінансова та управлінська діяльність підприємств в умовах нестійкої

економіки: колективна монографія / за заг. ред. І.П. Приходька – Дніпро: Пороги, 2020. С. 139-150.

19. Макаренко А.П. Аудит: навч. - метод. посібник / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Г.М. Бескоста. – Запоріжжя: ЗДІА, 2016. – 184 с.

20. Макаренко А.П. Організація і методика аудиту: навч. - метод. посібник. / А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Г.М. Бескоста. – Запоріжжя: ЗДІА, 2016. – 190 с

21. Малюга Н. М. Шляхи удосконалення оцінки в бухгалтерському обліку: Теорія, практика, перспективи / Н. М. Малюга. – Житомир : ЖІТІ, 2017. – 384 с.

22. Меліхова Т.О. Розробка програми аудиту виробничих запасів для підвищення фінансової безпеки підприємства / Т.О. Меліхова, Н.С. Ніколаєнко // Економіка та держава. – 2017. – № 1. – С. 51-55.

23. Мельянкova Л.В. Особливості синтетичного та аналітичного обліку виробничих запасів та МШП / Л.В. Мельянкova // Бухгалтерія в сільському господарстві, 2013. – №15 – 16. – С.2-6

24. Миронова Ю. Ю. Облікова політика підприємства: сутність, особливості та проблеми формування / Ю. Ю. Миронова, А. Ю. Прут, Ю. Л. Шинкар // Причорноморські економічні студії. – 2019. – Вип. 39(2). – С. 108-112. –

25. Михайлов М.Г. Організація бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу / М.Г. Михайлов : Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, – 2016.– 320 с.

26. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016–2017 р. Міжнародна федерація бухгалтерів. Аудиторська палата України. Київ. 2018. Ч.1. 1142 с.

27. Пеняк Ю.С. Управління виробничими запасами у сільськогосподарських підприємствах / Ю.С. Пеняк // Економіка АПК, 2017. – №1. – С.107-110.

28. Петренко С.В. Якість бухгалтерського обліку як об'єкт оцінки інформаційного забезпечення внутрішнього контролю / С.В. Петренко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2017. – № 2. – С. 26-31.

29. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. № 2755-VI/ за ред. від 26.04.2022 № 2755-VI.

30. Романець В. Шляхи удосконалення обліку виробничих запасів / В. Романець, Н. Дуганець // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації : міжнародний збірник наукових праць. – 2017. – Випуск 2. – С. 94 – 96

31. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік : навчальний посібник/ І.Б.Садовська, Т.В. Божидарнік, К.Є.Нагірська// Київ : ЦУЛ, 2013. 688 с. 48
Ситнік Б. Т. Основи інформаційних систем і технологій: Навч. посібник. – Харків: УкрДУЗТ, 2019. – 175 с

32. Семенов А.Г. Удосконалення методики аудиту ефективності системи управління запасами підприємства / А.Г. Семенов, І.А. Собакіна // Держава та регіони, 2016. – №2. – С.177-180.

33. Скрипник М. Є., Шум'як Г. В. Особливості обліку в оптовій торгівлі. Журнал науковий огляд. 2017. № 11 (43). Р

34. Сомарченко Е. Инвентаризация запасов: порядок проведения, документальное оформление // Бухгалтерия. Сборник систематизированного законодательства. – Выпуск 12. – 2016. – С. 169-176.

35. Тесак О. В. Облікова політика як інструмент організації бухгалтерського обліку / О. В. Тесак // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2018. – Вип. 21(2). – С. 97-100.

36. Тичук З.Д. Удосконалення організації обліку виробничих запасів в системі управління / З.Д. Тичук // Науковий вісник Національного аграрного університету . – Київ , 2017 . – Вип. 115 . – С. 234-237.

37. Чук О.В. Методика АВС-аналізу виробничих запасів олійножирових підприємств / О.В. Чук // Агросвіт, 2017. – №1. – С. 38-40.

ДОДАТКИ

Додаток А

SUMMARY

Baidyk P. Accounting and control of the use of inventories – Bachelor's qualification work. Sumy State University, Sumy, 2022. The work investigates the theoretical, methodical, and practical aspects of accounting and control of inventories. The main purpose of this study is to substantiate the theoretical and practical features of inventories accounting and control and identify recommendations for improvement. Key words: inventories, initial cost of inventories, accounting of inventories, control of inventories, inventories count.

АНОТАЦІЯ

Байдик П. О. Облік і контроль використання виробничих запасів – Кваліфікаційна робота бакалавра. Сумський Державний Університет, Суми, 2022 р. У роботі досліджено теоретичні, методичні та практичні аспекти обліку і контролю виробничих запасів. Основною метою цього дослідження є обґрунтування теоретичних та практичних особливостей обліку і контролю запасів на прикладі ДП «Рогатинське лісове господарство» та визначення рекомендацій щодо удосконалення.

Ключові слова: виробничі запаси, первісна вартість запасів, собівартість запасів, бухгалтерський облік запасів, контроль запасів, інвентаризація запасів.